

“Ara el PSOE ha d’assumir un compromís amb Catalunya amb costos a Espanya”

Per què, l’endemà passat d’haver sortit de l’hospital, us n’aneu a la manifestació pel dret de decidir sobre les infraestructures?

—En primer lloc, perquè tenia un to gens vinculat a cap partit polític; per tant, era una manifestació menys mediatitzada que algunes altres. En segon lloc, perquè estem en un moment decisiu, crític en el sentit etimològic de la paraula *crític*. Per tant, em semblava que havíem de mostrar la nostra determinació. Sempre he anat a les manifestacions, fins i tot durant el franquisme, amb un punt d’escepticisme. Em costava de creure el marxisme-leninisme. Aquesta manifestació sorprèn perquè hem passat de les superestructures a les infraestructures.

—Quines superestructures?

—El catalanisme havia estat una cosa de la burgesia catalana més *els altres catalans* de Candel: aquí s’anaven integrant, assumien el país... I hi ha molta gent que es diu Martínez i és a Esquerra Republicana. Per tant, era una actitud identitària, ideològica. Ara, de cop, hem passat d’aquest món de les superestructures ideològiques al món de les infraestructures: en el sentit marxista de la paraula *infraestructures*: les infraestructures són els interessos.

De cop, hem passat de parlar de les identitats, etcètera, a replantejar-nos la relació que tenim amb Espanya perquè hem deixat de ser retratats per aquell axioma d’Unamuno sobre els catalans, que era una mica insultant però tenia un punt de veritat: “Estos catalanes, que se venden el alma por un arancel.”

—Què volia dir?

—Que hi havia un centre polític [assenyala a la llunyania, referint-se a Madrid] i, aquí, un centre comercial, cultural i industrial que demanava a Madrid que li posés uns aranzels per guanyar més calés amb unes samarretes de Manchester. Cedeixo poder polític en canvi d’una protecció.

L’endemà passat d’haver sortit de l’hospital on havia ingressat amb tres costelles fracturades, Xavier Rubert de Ventós (Barcelona, 1939) —filòsof, ex-diputat del PSC i independentista—, anava a la manifestació pel dret de decidir sobre infraestructures.

—Això ja no funciona?

—Avui dia hi ha l’euro, les fronteres les marquen uns altres i, a més, Madrid i Barcelona han deixat de ser complementàries —perquè l’un era el centre polític i l’altre el centre comercial— i han passat a ser competitives. Si el nostre aeroport funciona més, 150.000 persones de Madrid perden la feina, perquè Barajas baixa. Ricardo Bofill em deia que un 12% de la població madrilenya té una feina relacionada amb Barajas. Com pot ser que el senyor que defensa l’aeroport de Barajas hagi de ser el gerent del meu aeroport? És com tenir de gerent el director de la competència! Aquest raonament no és ideològic ni identitària ni territorial. És de seny, de sentit comú. A mi, com et deia, m’havia costat molt de fer la lluita ideològica. D’aquesta manifestació d’ara, en canvi, m’ha agradat el que tenia de reivindicació, de claredat, d’explicitud, de transparència, de defensa d’uns interessos. Això em sembla higiènic.

—Com ha de respondre l’estat a la queixa dels catalans que se senten sense dret de decidir?

—Si jo he esdevingut independentista és perquè he vist que la gent de Madrid tenen raó: si jo fos ells pensaria com ells. Tenen memòria històrica; és un país que va fer la nació des de l’estat, van tenir l’avantatge de ser el primer estat d’Europa i per això van arribar a Amèrica setanta anys abans que els anglesos i per això Hispanoamèrica parla com ells. Els ha estat molt rendible, de tenir el poder polític, i en saben, en saben més que no nosaltres. Tenen molts advocats de l’estat i economistes que miren com fer-te un gol amb els càlculs dels fluxos de no sé què. En tenen el cul pelat.

—I heu arribat a l’independentisme perquè...

—Dos dels meus bons amics han representat, entre cometes, dos fracassos que em donen la raó per a ser independentista. Són dues persones que van intentar, a banda del que ha fet Jordi Pujol, d’establir unes relacions amb Madrid d’una manera transparent, per una banda, i cordial per una altra: són Miquel Roca i Pasqual Maragall. Aquestes dues persones, de les quals es parlava molt bé a Madrid, hi han acabat ensopegant. En Roca, quan crea el Partit Reformista, no aconsegueix res: ni un vot, ni un escó. Perquè Madrid no ho vol. I amb raó: ells volen el seu estat radial.

—Voleu dir que, per damunt de tot, volen conservar el seu estat tal com és?

—El que poden tolerar és el pujolisme. “Usted haga de *lobby* de los catalanes.” Que ho ha fet molt bé, però és veritat que ells prefereixen el pujolisme. Volen un senyor que vagi allà i vejam què en trec i vejam què et donem. Jo he assistit a reunions del Parlament en les quals es parlava dels catalans com “ellos” i com “se’ls fa callar” i “se’ls enganya”. Això davant meu, com si jo no fos català pel fet que era socialista com ells! Jo era com un nen que escolta les coses. Veia com parlaven de Miquel Roca quan

demanava els trens, precisament. “Li donarem —deien davant meu— les vies i ens quedarem les estacions i ell, content.” Parlaven de mi, de com donar-me pel sac a mi. Allà som “ellos”.

Mira: en Miquel, que era el “gran parlamentario catalán”, va muntar aquest partit que, en compte de reivindicar el peix al cove, deia com havia de ser Espanya. Ja s’ha acabat.

—I Maragall?

—Només va dir com ha de ser Espanya perquè jo m’hi senti còmode; s’ha acabat. Eren dues persones que només volien una relació que jo també voldria: còmoda, amable. És molt pesat ser catalanista! Ens tenen distrets —en el sentit que deien abans d’una noia que no es casava: és que aquest paio la té distreta i no es casa—; ens tenen distrets. Jo sóc més aviat espanyolista. He escrit un llibre, amb Ramiro de Maeztu, l’únic que ho ha fet, a favor de la *hispanitat*. Però és que aquesta relació del *peix al cove* genera el pitjor d’ells i de nosaltres. S’autoperpetua la reticència d’ells i el ressentiment nostre; és pol·luent i degradant. Sóc independentista per a poder estar a Espanya còmodament!

Els dos fracassos de Roca i Maragall demostren que no és possible sentir-se bé a casa d’Espanya. Tampoc no sé quina és la via independentista, no en sé el *know-how*.

—**Siguem prudents i diguem que només van anar 400.000 persones a la manifestació de l’1 de desembre. Qui s’ha de considerar al·ludit?**

—Com més mani, més al·ludit s’ha de sentir. Cadascú en el seu àmbit d’influència. Començant pel rei, després Zapatero, Convergència, el PSC... La manifestació és com una diagnòsi, com una radiografia d’una gran labilitat...

—**Expliqueu-vos.**

—*Làbil* vol dir ‘voluble’: una persona amb labilitat cardíaca és sensible als estímuls més petits. És el contrari de fermesa. Aquest empenyament, aquesta indignació i sensació d’aixecada de camisa pot decantar-se electoralment... pot moure’s molt fàcilment. I no sé qui ho pot capitalitzar. En un cert moment vaig pensar que ho capitalitzaria Esquerra Republicana, però ara no ho veig. Ni això no sé.

—**Dèieu abans que s’ha passat de**

“Com pot ser que el senyor que defensa l’aeroport de Barajas hagi de ser el gerent del meu aeroport? És com tenir de gerent el director de la competència!”

les superestructures a les infraestructures en el nacionalisme-independentisme. La gent de la manifestació va anar-hi motivada només pel caos ferroviari, l’apagada de l’agost...

—Hi ha un moment que les coses fan massa crítica. És com la distància crítica. Saps de què se’n diu, en els animals, la *distància crítica*?

—No.

—Respecte de l’home, cada animal té una distància crítica. [S’aixeca i se situa a tres metres de mi.] L’animal, si et veu quan ets aquí, fuig. [S’acosta mig metre.] Si et veu a aquesta distància, fuig, però [s’acosta mig metre més] si et veu aquí, opta per atacar-te. Aquesta és la distància crítica.

—**Canvia d’actitud.**

—S’inverteix totalment. Aquest animal que allà fuig, aquí t’ataca, perquè, segons els seus càlculs de risc, considera que és més adient d’atacar. D’això se’n diuen situacions catastròfiques. En aquest cas, la situació catastròfica no és espacial sinó quantitativa: arriba un moment en què la gent ha sentit que li han aixecat la camisa. Les situacions s’han acumulat i s’ha fet evident.

—**Què ha de fer el govern català? El president Montilla ha dit que ara podrà defensar l’Estatut amb**

més força. Però l’Estatut ja ha estat aprovat pel Congrés i el Senat.

—Ho pot fer servir perquè s’adonin de la magnitud de la tragèdia, per alertar que no fer cas d’això no serà gratis. És un advertiment. Com l’acudit del que va a cal dentista i li diu: “Oi que no ens farem mal?” Si aquestes 400.000 persones no impliquen cap transformació del tarannà, de la música, i es deixa que els jutges continuïn retallant l’Estatut al Constitucional... malament. Però això s’ha de demostrar abans de les eleccions, perquè després ens podem passar quatre anys més escoltant les coses que deia en Zapatero quan volia ser elegit. És ara, abans de les eleccions, que el PSOE hauria de fer alguna cosa. Però això els pot fer perdre vots a Espanya.

—**Però sense els vots de Catalunya difícilment aconseguirà el govern.**

—A Andalusia, guanya. A la resta d’Espanya, que és on el PSOE es baralla amb el PP, el que ven és l’espanyolisme, i aquí han de fer un altre discurs. Jo em temo que faran un càlcul de números. De tota manera, abans de les eleccions haurien d’assumir un compromís seriós i inequívoc amb costos a Espanya.

Àlex Milian